

Konsonanty češtiny

		Místo tvoření (= cíl pohybu aktivního artikulačního orgánu)														Akustické/auditivní hledisko	
		labiální				alveolární				palatální		velární		laryngální			
		bilabiální		labiodent.		prealveol.		postalveol.		palatální	velární	laryngální	laryngální	laryngální			
Způsob tvoření	okluzivy	orální	p	b			t	d			t'	d'	k	g	ʔ		explozivy
		nazální		m		ɱ		n				ɲ		ŋ			sonanty
	semiokluzivy						c	ʒ	č	ž							afrikáty
	konstrikty				f	v	s	z	š	ž			x			h	frikativy
	vibranty	frikativní							ř	ř							
								r									
aproximanty	centrální										j						sonanty
	laterální						l										
Znělost (+ znělé, – neznělé)			-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	
		dolní ret				hrot				hřbet				hlasivky			
		jazyk															
Aktivní artikulační orgán nebo jeho část																	

Poznámky

- K přepisu je použita česká podoba fonetické transkripce. Pro tabulku, která užívá mezinárodní fonetickou transkripci IPA, viz <http://www.phil.muni.cz/jazyk/files/fonetika/klas-hlasek-cestina.pdf>.
- U alveolárních konsonantů (= tvořeny přiblížením nebo kontaktem jazyka a dásní) je v češtině nutné rozlišovat, zda je přiblížení/kontakt v přední části dásní (= prealveolární) nebo v zadní části dásní (= postalveolární). Rozdíl je důležitý pro odlišení např. [s] od [š].
- Centrálnost/laterálnost odkazuje na činnost jazyka, a proto je relevantní jen pro hlásky jím tvořené. V češtině je rozdíl v centrálnosti a laterálnosti využíván jen u aproximant, ostatní konsonanty jsou centrální.

- Semiokluzivy, konstriktivy (frikativy), aproximanty a vibranty jsou všechny orální, tj. nazálnost je v češtině využita pouze u okluzív.
- Ráz (laryngální/glotalní okluziva, [ʔ]) je v tabulce zařazen pod orální okluzivy, ale okluziva orální to není! Orální znamená artikulováno v dutině ústní, ale ráz tvořen v dutině hrdelní. V tabulce je zařazen mezi orální okluzivy jen pro zjednodušení celé tabulky. Ráz je dále z principu jen neznělý, protože je tvořen tak, že jsou hlasivky zcela sevřené. Znělé hlásky jsou takové, při nichž hlasivky vibrují, což tedy se sevřenými hlasivkami není možné.
- Hláška [ɥ] (labiodentální nazála) se objevuje jako varianta hlásky [m] např. ve slově *tramvaj*. Hláška [ŋ] (velární nazála) se objevuje např. ve slově *banka*. Hláška [ʒ] je znělá varianta hlásky [c]; kromě cizích slov jako *kamikadze* a několika slov citoslovečného původu (*dzinkat*) se s ní v češtině setkáme pouze jako výsledek asimilace znělosti (např. [leʒɡdo] *leckdo*). Podobně je [ʒ] znělým protějškem hlásky [č] a najdeme ji v přejatých slovech (*džungle*) a dále jako výsledek asimilace znělosti ([le:ʒba] *léčba*). Symboly [ř] a [ř̥] označují znělé a neznělé ř. Neznělá podoba se objevuje např. na konci slov jako *keř* nebo jako výsledek asimilace znělosti (např. *nekuřte*). Symbol [x] označuje první hlásku ve slově *chalupa* (tj. „ch“).

Vokály češtiny

		Horizontální posun jazyka					
		přední (anteriorní)		střední (centrální)		zadní (posteriorní)	
Vertikální posun jazyka	vysoké (zavřené)	i	i:			u	u:
	středové	e	e:			o	o:
	nízké (otevřené)			a	a:		
Délka		krátké	dlouhé	krátké	dlouhé	krátké	dlouhé
Zaokrouhlení rtů		nezaokrouhlené (nelabializované)				zaokrouhlené (labializované)	

Diftongy (dvojhlásky): ou, au, eu

Poznámky

Z akustického/auditivního hlediska jsou všechny české vokály sonanty.

Vysoké vokály bývají někdy označovány jako „zavřené“ a nízké jako „otevřené“. U středových vokálů je také možné rozlišovat mezi středově zavřenějšími a středově otevřenějšími. Jelikož má čeština jen jeden typ středových vokálů, toto dělení není pro ně relevantní.

Příklad klasifikace hlásek, které jsou vyslovovány ve slově *žabky*:

[ž] = konsonant, znělá orální (centrální) postalveolární frikativa

[a] = vokál, nízký střední nezaokrouhlený krátký

[p] = konsonant, neznělá orální bilabiální okluziva/exploziva

[k] = konsonant, neznělá orální (centrální) velární okluziva/exploziva

[i] = vokál, vysoký přední nezaokrouhlený krátký

Další příklady:

[l] = konsonant, znělá prealveolární laterální aproximanta znělá, sonora

[j] = konsonant, znělá palatální centrální aproximanta znělá, sonoro

[č] = konsonant, neznělá post-alveolární (centrální) afrikáta znělá

Poznámky

Fonetická transkripce vychází z výslovnosti, nikoliv z pravopisu! Proto slovo *žabky* neobsahuje hlásku [b], ačkoliv se v jeho pravopisném zápisu objevuje stejné písmeno jako ve slově *bába*.